

ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA
VA MAKTAB
TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston
Milliy Pedagogika
Universiteti

No9(1)
2026

- 13.00.00 Pedagogika fanlari
- 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
- 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
- 13.00.03 Maxsus pedagogika
- 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
- 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
- 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
- 13.00.07 Ta'limda menejment
- 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
- 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
- 07.00.00 Tarix fanlari
- 19.00.00 Psixologiya fanlari
- 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
- 02.00.00 Kimyo fanlari
- 03.00.00 Biologiya fanlari
- 09.00.00 Falsafa fanlari
- 10.00.00 Filologiya fanlari
- 11.00.00 Geografiya fanlari

M

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 376 sahifa,
2-sentyabr, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:

Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI

Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Woosyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (PhD)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis instituti dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ

Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:

Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:

Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:

Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician

Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician

Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor

Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Shermuhhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor

Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor

Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)

Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)

Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)

Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)

Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)

Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)

Mizayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor

Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor

Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers “Yangi O'zbekiston” and “Pravda Vostoka”, Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor

Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)

Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor

Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor

Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service

Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor

Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)

Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor

Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor

Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics

Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor

Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region

Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun

Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences

Vakhobov Anvar Abdusattor oğlu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

“Maktabgacha va maktab ta'limi” jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:

Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:

- Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
- Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)

Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):

- Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
- Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

“Maktabgacha va maktab ta'limi”
jurnali

26.09.2023-yildan

O'zbekiston Respublikasi Prezidenti
Administratsiyasi huzuridagi Axborot
va ommaviy kommunikatsiyalar
agentligi tomonidan **№C-5669363**
reyestr raqami tartibi bo'yicha
ro'yxatdan o'tkazilgan.

Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA

O'smirlarda hissiy bezovtalikning psixologik determinantlari sifatida o'z-o'zini baholash va o'ziga munosabat xususiyatlari.....	10
Ibraymova Altinay Esemuratovna	
Bo'lajak pedagoglar shaxsiyatida ksenofobiya xavfi: kasbiy deformatsiya omillari va uning pedagogik faoliyatga ta'siri	16
Abdiraximova Dildora Begimkulovna	
Biologiya ta'limida sun'iy intellektidan foydalanish: didaktik imkoniyatlar, muammolar va metodik yechimlar.....	20
Raxmatov Uchkun Ergashevich	
Talabalarda mediasavodxonlik va tanqidiy fikrlash o'rtasidagi psixologik bog'liqlik.....	28
Adizova Muxabbat Muxitdinovna	
Oliy ta'lim rahbar-kadrlarida stressogen vaziyatlarni boshqarishning pedagogik-psixologik o'ziga xos jihatlari	32
Sultonov Mansur G'aniyevich	
Boshlang'ich ta'limda individual yondashuv orqali o'quvchilarning ta'lim natijalarini yaxshilash	37
Latipova Ma'rifat Salohiddin qizi, Bo'tayeva Saodat Xudoyor qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarning raqamli resurs bazasini yaratish kompetensiyasi: tuzilma va mezonlar.....	41
Qo'qonboyeva Durdona Faxriddin qizi	
Biologiyani o'qitishda zamonaviy ta'lim metodlari.....	44
Joldasbayeva Gulchexra Maksetbayevna	
Organik fotoelementlarning moslashuvchanligini oshirish.....	49
Jalolova Pokiza Muzaffarovna	
Dzyudo sport turida texnik tayyorgarlikni takomillashtirishda maxsus mashqlardan foydalanish samaradorligi.....	54
Ko'palov Sanjar Ulug'bekovich	
Interactive Methods for Developing Sociolinguistic Competence in Higher Education	59
Baxramova Diyora Sanjar qizi	
Texnika yo'nalishi talabalarini ishlab chiqarish muhitiga tayyorlashda CDIO va sanoat korxonalari hamkorligining pedagogik imkoniyatlari	66
Gaffarov Xasan Ravshanovich	
Onkologik bemorlarga tashxisni bildirish madaniyati va uning psixologik oqibatlari (O'zbekiston misolida)...	70
Jonpo'lotova Manzura Jahonovna	
Malaka oshirish jarayonida rahbar-kadrlarning SOFT-kompetensiyalarini rivojlantirish samaradorligi.....	75
Axrrova Umida Xamidullayevna	
Refleksiv ta'lim muhitida o'z-o'zini baholash ko'nikmalarini rivojlantirishning didaktik parametrlari tizimi	81
Sadikova Shaxnoza Ulug'bek qizi	
Loyihaviy faoliyat asosida talabalarda mustaqil ta'lim kompetensiyalarini shakllantirish mexanizmlari	87
Jabborov Toxirjon Maqsudali o'g'li	
Biologiya fanini o'qitishda biologiya (maxsus pedagogika: logopediya) yo'nalishi talabalarining tanqidiy fikrlashini rivojlantirishning pedagogik shart-sharoitlari	91
Hakimova Musharraf Fozilovna, Hasanova Zebo Davlatovna	
Maktabgacha yoshdagi bolalarda tanqidiy fikrlashni rivojlantirishda bolalar adabiyotining didaktik imkoniyatlari	96
Homiyatova Mavluda Amon qizi	
Boshlang'ich sinflarda raqamli ta'lim muhitini yaratish va interaktiv metodlardan foydalanish.....	101
Karimova Nargiza Raximovna	
Maktabgacha ta'limda raqamli texnologiyalar asosida bolalarning soft skillsini rivojlantirish: interaktiv va sun'iy intellektga asoslangan yondashuvlar	109
Mamatqulova Nozimaxon Shavkat qizi	

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida innovatsion pedagogik faoliyat ko'nikmalarini rivojlantirish: kvazi-eksperimental tadqiqot.....	116
Nozimabonu Tojiboyeva	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarining axborotni tekshirish va dalillarga asoslangan xulosa chiqarish ko'nikmalarini shakllantirish metodikasi.....	124
Abduraxmonova Gulandam Anvarjonovna	
Funksional yondashuv asosida bo'lajak o'qituvchilarning pedagogik mahoratini takomillashtirishning ustuvor jihatlari.....	130
Safarov Dilmurod Zoirovich	
Boshlang'ich sinf o'quvchilarida o'quv faoliyati samaradorligini oshirishda o'qish savodxonligining ahamiyati	135
Turg'unboyev Sirojiddin Faxriddinovich	
Sun'iy intellekt vositalaridan foydalanish asosida matematika fanini o'qitishda o'quvchilarning kreativ fikrlashini rivojlantirish metodikasi.....	140
Sultonova Shahnoza Yusuf qizi	
Boshlang'ich sinflarda ingliz tili o'qitish metodikasini yosh omili asosida takomillashtirish.....	147
Akhmadaliyeva Nargizakhon Abdumalik qizi	
Tengdoshlar bilan munosabat sifatiga oilaviy muhitning bilvosita ta'siri	153
Baratullayeva Dilnoza Xabibullo qizi	
Bolalar kiyimlari va ular bilan bog'liq urf-odatlar (Buxoro vohasi misolida).....	156
G'iyosova Zarina Yusuf qizi	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy-metodik kompetentligi rivojlanganlik darajalarini kvalimetrik shkala asosida baholash	160
Niyozova Shahlo Abdusaitovna	
Bionika asosida maktabgacha yoshdagi bolalarda ixtirochilik qobiliyatlarini rivojlantirishning samarali metodlari	167
Jumaboyeva Maxliyo Rashidbek qizi	
Talabalarning bilish faolligini oshirishning pedagogik mexanizmlari.....	172
Hakimova Mushtariybonu Hamid qizi	
Kredit-modul ta'lim tizimida talabalar mustaqil ta'limini neyropedagogik yondashuv asosida tashkil etishning pedagogik-didaktik tamoyillari.....	178
Farrux O'. Ibragimov	
Kichik maktab yoshdagi bolalarning o'quv faoliyatiga moslashishining pedagogik-psixologik xususiyatlari	185
G'ofurova Madina Ikromjon qizi	
Rashk muammosining ijtimoiy-psixologik mazmun-mohiyati.....	189
Ummatova Sitora Shavkatulloyevna	
Bo'lajak o'qituvchilarda axborotni tanqidiy tahlil qilish ko'nikmasini rivojlantirishning ilmiy-nazariy aspektlari	196
Salayeva Sitora Serali qizi	
Nabi Jaloliddin ijodida tarixiy tafakkur va zamonaviylik uyg'unligi	201
Matchanova Mastura Baxrom qizi	
Geometriyani o'qitishda interaktiv metodlardan foydalanish	205
Sultonova Dilrabo Yusuf qizi	
ESP ta'limida syllabus design va uning arxitektura-qurilish yo'nalishlaridagi ahamiyati.....	210
Xayitova Dilnoza Bahtiyorovna	
Цифровизация и глобализация как факторы трансформации французского языка в XXI веке	214
Давронова Зульфия Бобоевна	
Key Highlights of a Dialect for Extraordinary Purposes.....	219
Berdiyeva Mekhriniso Kholmamatovna	
Transformatsion liderning maktabgacha ta'lim tizimidagi strategik va pedagogik ahamiyati.....	223
Mustafoev Maqsudbek Olim o'g'li	

Миллий komponentlarga asoslangan tasviriy san'at ta'limining asosiy metodik tamoyillari.....	227
<i>Baltayeva Xalima Toraboyevna</i>	
Arxitektura ta'limida kommunikativ kompetensiyani rivojlantirishning kompetensiyaviy modeli	231
<i>Abduvosiqova Dilafruz Djalaliddinova</i>	
Bo'lajak tarix o'qituvchisi pedagogik-psixologik tayyorgarligining nazariy-konseptual modeli	236
<i>Toshpo'latova Shaxnoza Shuhratovna</i>	
The Impact of the Flipped Classroom Model in Uzbek Secondary Schools: Participation and Engagement	240
<i>Khamidova Shabnam Gulakhmadovna</i>	
Sharq va G'arb pedagogik an'analarida sun'iy intellekt vositasida tarbiya jarayonini transformatsiyalash: qiyosiy tahlil va metodologik yondashuvlar.....	244
<i>Jamolova (G'anijonova) Mushtariybegim Bobirjon qizi</i>	
Sport tayyorgarligi tizimida trenerlar faoliyatining mazmuni, tuzilishi va zamonaviy talablari	249
<i>Ismailova Dildora Qudratullayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi bolalarni son sanoqqa o'rgatishda didaktik vizual vositalarning turlari va ularning pedagogik ahamiyati.....	255
<i>Kushakova Gulnora Egamqulovna, Valiyeva Sabina Shavkat qizi</i>	
Bo'lajak tarbiyachilarning kognitiv-integrativ mobilligi, mohiyati va tarkibiy komponentlari.....	262
<i>Mirzayeva Kamola Ikrom qizi</i>	
Kursantlarda kasbiy tayyorgarlikni takomillashtirishda ma'naviy-axloqiy qadriyatlarning psixologik-pedagogik ahamiyati.....	267
<i>Shermatova Nazokat Safarovna</i>	
PISA topshiriqlari asosida 5-sinf o'quvchilarining ilmiy tadqiqotlarni loyihalash kompetentsiyasini shakllantirishning pedagogik-psixologik xususiyatlari.....	271
<i>Zulayxo Mamajanova</i>	
Лингводидактические основы развития письменной речи студентов на материале жанра травелога	275
<i>Тахирова Маъсуда Абдужаббор кизи, Хазраткулова Мохира Азизбековна</i>	
Migrant oilalarning bola psixikasiga ta'siri	280
<i>Baxtiyor Odilovich Saidov</i>	
Трансформация рекламного дискурса в социальных сетях.....	284
<i>Икрамова Мунира Маруфжановна</i>	
Bo'lajak biologiya o'qituvchilarining kasbiy kompetentligini oshirishda web-platformalardan foydalanish modeli.....	289
<i>Akramova Mohinabonu Mirg'olib qizi</i>	
Teaching Translation Equivalence Through Comparative Analysis of Simultaneous and Written Translation: An Experimental Study in Uzbek-English Translation Education.....	294
<i>Iskandarova Risolat Ravshanbekovna</i>	
Oliy ta'limda falsafa fanini o'qitishning ahamiyati va dolzarbligi	299
<i>Ismadiyrov Komil Maxamadiyrovich</i>	
Anorganik kimyoda sun'iy intellekt texnologiyalaridan foydalanishga asoslangan pedagogik tajriba-sinov ishlarining matematik-statistik tahlil natijalari.....	304
<i>Boboyarova Nilufar Saydullayevna</i>	
Maktabgacha yoshdagi duduqlanuvchi bolalar nutq nuqsonlarini qo'g'irchoq teatri asosida bartaraf etish texnologiyalarini takomillashtirish	310
<i>Xasanbayeva Gulbahor Nasrullayevna, Arslanova Madina Mansurovna</i>	
Musiqqa o'qituvchilarida cholg'u ijrochilik ko'nikmalarini rivojlantirish metodikasini takomillashtirish (fortepiano asarlari misolida)	313
<i>Rahimberganova Zuhra Shuxrat qizi</i>	
Yosh xodimlarni kasbga moslashtirishda zamonaviy pedagogik metodlarning o'rni va ahamiyati	317
<i>Adilov Baxadir Tanatarovich</i>	

Bo'lajak o'qituvchilarni millatlararo muloqot madaniyatini rivojlantirishga tayyorlashning diagnostik mezonlari va ko'rsatkichlari	321
Atamuratov Dilshod	
Концептуальные основы развития навыков академического вокального исполнительства у студентов образовательных программ по направлению "Музыкальное образование"	325
Ахмедова Чарос Ильхомовна	
Muammoli ta'lim orqali o'quvchilarning kognitiv kompetensiyalarini rivojlantirishning pedagogik mexanizmlari	332
Bekchanova Sabohat Matrasulovna	
Ixtisoslashtirilgan va ijod maktablari direktorlari kreativ salohiyatining tarkibiy tuzilmasi va baholash mezonlari	338
G'aniyeva Zarina Itolmas qizi	
Maktabgacha ta'limda inkluziv muhitni shakllantirish: mavjud muammolar va innovatsion pedagogik yechimlar	342
Gulyamova Aziza Otabek qizi	
Bo'lajak o'qituvchilarda kasbiy madaniyatshunoslik kompetensiyasini shakllantirish metodikasi	346
Komiljonova Mohinur Allabergan qizi	
Tibbiyot oliy ta'lim muassasalarida talabalarning global kommunikativ motivatsiyasini shakllantirish: pedagogik yondashuvlar	350
Qoravoyeva Shoir Zafarjon qizi	
Tafakkur muammosining pedagogik va psixologik asoslari	353
Shixova Inobat Omonovna	
Integral yondashuv asosida bo'lajak musiqa o'qituvchisining kasbiy tayyorlashda xorij tajribasi	358
Usmanova Shaxnoza Baxodirovna	
Arab tilidagi akademik matnlarni o'qib tushinishda sun'iy intellektdan foydalanishning metodik imkoniyatlari	363
Xalilova Hilola Sharopovna	
Pedagogika ta'lim yo'nalishi talabalarida deontologik kompetentlikning mazmuni, tarkibiy komponentlari va funksiyalari	368
Yaqubova Donoxon Xo'janazar qizi	
Kognitiv yondashuv asosida sonning butun va kasr qismi qatnashgan tenglamalarni o'qitish metodikasi ...	372
Boboqulova Munisa Shavkat qizi	

MIGRANT OILALARNING BOLA PSIXIKASIGA TA'SIRI

Baxtiyor Odilovich Saidov

Psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),
O'zbekiston Milliy pedagogika universiteti

Annotatsiya: Mazkur maqolada migrant oilalarning bola psixikasiga ta'siri nazariy-psixologik nuqtayi nazardan tahlil qilingan. Unda migratsiya jarayonining bolaning emotsional holati, psixologik moslashuvi, identikligi va ijtimoiy munosabatlariga ta'sir etuvchi omillari yoritilgan. Shuningdek, oilaviy emotsional muhit, psixologik qo'llab-quvvatlash va bolaning ichki resurslari migratsiya sharoitidagi moslashuv jarayonining muhim komponentlari sifatida talqin qilingan. Maqolada adaptiv zo'riqish, psixologik plastiklik, multikontekstual identiklik va emotsional transmissiya kabi tushunchalarning nazariy mazmuni ochib berilgan. Tadqiqot natijalari migrant oilalarda bola psixikasining rivojlanishini kompleks va tizimli psixologik yondashuv asosida o'rganish muhimligini ko'rsatadi.

Kalit so'zlar: migratsiya, bola psixikasi, ijtimoiy vaziyat, psixologik ta'sir, psixologik moslashuv, emotsional holat.

Abstract: This article examines the influence of migrant families on children's psychological development from a theoretical and psychological perspective. It highlights the factors associated with the migration process that affect children's emotional state, psychological adaptation, identity, and social relationships. Particular attention is paid to the family emotional environment, psychological support, and children's internal resources as important components of the adaptation process in the context of migration. The article explores the theoretical meaning of such concepts as adaptive stress, psychological plasticity, multicontextual identity, and emotional transmission. The results of the theoretical analysis demonstrate the importance of a comprehensive and systematic psychological approach to studying the psychological development of children from migrant families.

Key words: migration, child psychology, social situation, psychological impact, psychological adaptation, emotional state.

Аннотация: В данной статье влияние семей мигрантов на психику ребенка рассматривается с теоретико-психологической точки зрения. Освещены факторы миграционного процесса, влияющие на эмоциональное состояние ребенка, его психологическую адаптацию, идентичность и социальные отношения. Особое внимание уделено семейной эмоциональной среде, психологической поддержке и внутренним ресурсам ребенка как важным компонентам процесса адаптации в условиях миграции. В статье раскрывается теоретическое содержание таких понятий, как адаптивное напряжение, психологическая пластичность, мультиконтекстуальная идентичность и эмоциональная трансмиссия. Результаты теоретического анализа показывают важность комплексного и системного психологического подхода к изучению развития психики детей из семей мигрантов.

Ключевые слова: миграция, психика ребенка, социальная ситуация, психологическое воздействие, психологическая адаптация, эмоциональное состояние.

KIRISH

O'zbekiston sobiq Ittifoq davrida va mustaqillik davrida, ya'ni bugungi kunda ham aholini o'sishi bo'yicha qo'shni davlatlardan (MDH, Markaziy Osiyo) keskin farq qiladi. Demografik tadqiqotlarga ko'ra, mamlakat aholisining katta qismini yoshlar tashkil etishi O'zbekistonning mehnat resurslari salohiyati yuqori ekanligini ko'rsatadi. Bu holat, bir tomondan, davlatning iqtisodiy va ijtimoiy taraqqiyoti uchun muhim omil hisoblansa, ikkinchi tomondan, aholini ish bilan ta'minlash, ijtimoiy muhofaza va ta'lim tizimiga katta mas'uliyat yuklaydi.

Barchamizga ma'lumki, buning asosida O'zbekistondagi yerli (mahalliy) xalqlar oilasining reproduktiv funksiyasini faol bajarilishi, bolalarga bo'lgan munosabat, oilada bolani tutgan o'rni kabi milliy qadriyatlar yotadi.

Ushbu qadriyatlardan ko'p bolalikni nisbatan saqlanganligi mamlakatni rivojlanishiga ikki xil tarzda ta'sir qiladi:

Bir tomondan, oila reproduktiv funksiyasini faol bajarishi mamlakatni, xalqni, millatni kelajagi, istiqbolini belgilashga, kafolatlashga xizmat qiladi.

Ikkinchi tomondan, bolalar soni ko'pchilikni tashkil etishi mamlakatni iqtisodiy jihatdan tez sur'atlar bilan o'sishiga salbiy ta'sir etish ehtimolini, yoshlar ko'pchilikni tashkil etishi va mamlakatni rivojlanayotgan bosqichida bo'lishi ishsizlikka olib keladi.

Sotsiologik tadqiqotlarda ishsizlik yoshlar o'rtasida ijtimoiy norozilik, deviant xulq-atvor va kriminogen vaziyat ortishiga sabab bo'luvchi omillardan biri sifatida qayd etiladi. Shu nuqtayi nazardan, aholini ish bilan ta'minlash har qanday davlat ijtimoiy siyosatining muhim yo'nalishlaridan hisoblanadi.

Har bir davlat ijtimoiy-iqtisodiy transformatsiya jarayonida muayyan qiyinchiliklarni boshidan kechirishi tabiiy holatdir. Ishsizlik katta foizni tashkil etganda jamiyatdagi tinchlik xavf-xatar ostida bo'lib, turli to's-to'polonlar va kriminal o'zini to'liq ravishda ifoda etishi uchun optimal sharoit yuzaga keladi. O'zbekiston ham mustaqillikning dastlabki yillarida iqtisodiy tizim o'zgarishi, bozor munosabatlariga o'tish va ishlab chiqarish tizimining qayta shakllanishi jarayonlarini boshdan kechirdi. Natijada aholining ma'lum qismi, ayniqsa, mehnatga layoqatli yoshlar chet davlatlarda vaqtinchalik mehnat faoliyati bilan shug'ullanishga majbur bo'ldilar.

Shunday holatdan ayrim xorijdagi kuchlar ozgina mablag' bilan osonlikcha "rangli revolyutsiyalarni" yuzaga keltirib, davlat rahbariyatiga o'zlari xohlagan shaxslarni rahbarlikka tayinlab, rivojlanayotgan davlatni tabiiy va inson resurslariga ega bo'ladilar. Natijada katta mablag' egasiga aylanadilar.

Bir qator davlatlar bunday holatlarni boshidan kechirganligi, O'zbekistonga nisbatan ham bunday harakat Andijonda bo'lganligi, ammo Islom Abdug'aniyevich Karimovni qat'iyatligi bilan O'zbekiston o'z mustaqilligini saqlab qolganligi barchamizga ma'lumdir.

Har bir davlat formatsiya o'zgarganda bir qator ijtimoiy-iqtisodiy qiyinchiliklarni boshidan kechirishi muqarrardir. O'zbekiston ham bundan istisno emas.

Shu sababli keskin ifodalangan ishsizlik aksariyat hollarda mehnat migratsiyasiga olib keladi. O'zbekiston aholisini yerli xalqlarida o'troqlik ("daraxt bir yerda ko'karadi"), yashash tarzi asosiy milliy qadriyatlardan biri bo'lgani sababli, ular oilaviy ko'chib ketish emas, balki qo'shni davlatlarga chiqib, oilasini moddiy ta'minlash maqsadida mehnat migrantlariga aylandilar. Ayrim yillari O'zbekistonni ba'zi qishloq hududlarida dafn marosimlarida tobut ko'taradigan yoshlar qolmadi. Barchasi mehnat migrantlariga aylanishdi.

Mehnat migrantlarimizning eng katta qismi Rossiya hududida ishladi, chunki viza olish zaruriyati yo'q edi va, eng muhimi, til masalasi ham aksariyat aholi qatlamlari uchun jiddiy muammo sifatida namoyon bo'lmagan.

O'zbekistonda tug'ilib-o'sgan yerli xalqlarni - aksariyat yoshlarni va yetuk yoshdagi mehnat migrantlarning migratsiyada bo'lishi ularning oilalarida dunyoga kelgan bolalarga psixologik ta'sirini o'rganish bo'lgan.

So'rovnoma orqali olingan materialni ilmiy tahlil qilish asosida quyidagilar ma'lum bo'ldi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Migrant oilalarda tarbiyalanayotgan bolalarning psixologik rivojlanishini o'rganishda ijtimoiy, yosh va rivojlanish psixologiyasiga oid ilmiy qarashlar muhim nazariy asos bo'lib xizmat qiladi.

G.M. Andreevaning ijtimoiy psixologiyaga oid tadqiqotlarida shaxsning ijtimoiy muhit bilan o'zaro munosabati, L.S. Vigotskiy asarlarida esa bolaning psixik rivojlanishida ijtimoiy muhit va muloqotning ahamiyati yoritilgan. V.S. Muxina tomonidan bolaning yosh davrlari va shaxsiy rivojlanish xususiyatlari, A.A. Rean hamda Ya.L. Kolominskiy tomonidan esa shaxsning ijtimoiy-pedagogik muhitdagi rivojlanishi bilan bog'liq masalalar o'rganilgan.

E.G'. G'oziyevning umumiy psixologiyaga oid ilmiy qarashlari ham shaxs psixikasining shakllanishi va rivojlanishini tushuntirishda nazariy ahamiyat kasb etadi. Mazkur tadqiqotda ushbu mualliflarning asarlari nazariy manbalar sifatida keltirilgan.

Mavjud nazariy yondashuvlar asosida migratsiya bolaning psixologik holatiga bir yo'nalishda emas, balki oilaviy munosabatlar, emotsional barqarorlik, ijtimoiy moslashuv, identifikatsiya va ichki psixologik resurslar bilan o'zaro bog'liq holda ta'sir ko'rsatadigan murakkab jarayon sifatida qaraladi. Maqolada psixologik qayta moslashuv, adaptiv zo'riqish, emotsional uzluksizlik, psixologik tayanch nuqtasi, multikontekstual identiklik hamda psixologik resurs mobilizatsiyasi kabi tushunchalar migrant oilalarda bola psixikasining rivojlanishini izohlashda muhim nazariy kategoriyalar sifatida qo'llanilgan.

Shu jihatdan, migrant oilalardagi bolalar psixikasini o'rganishda faqat salbiy oqibatlariga e'tibor qaratish yetarli emas. Oilaviy emotsional muhitning barqarorligi, ota-ona bilan munosabatlarning uzluksizligi va bolaning individual moslashuv resurslari uning yangi ijtimoiy sharoitga moslashish xususiyatlarini belgilovchi muhim omillar sifatida namoyon bo'ladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Tadqiqotda migrant oilalarning bola psixikasiga ta'sirini o'rganish maqsadida nazariy tahlil, so'rovnoma, qiyosiy tahlil va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. So'rovnoma orqali olingan ma'lumotlar migrant oilalardagi bolalarning psixologik rivojlanishi, emotsional holati, ijtimoiy moslashuvi hamda oilaviy muhit bilan

bog'liq omillar asosida tahlil qilindi. Olingan natijalar mavjud psixologik nazariyalar bilan qiyoslanib, tizimli ravishda umumlashtirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Ijoiy tomoni mehnat migratsiyasining barcha qiyinchiliklariga bardosh berishi ularning katta qismini o'z Vatanini, uyini, ota-onalarini katta (ota-ona oilasi) va kichik - o'z oilasini qadriga yetishiga, vatanparvarlik hislarini yanada mustahkamlanishiga ijobiy ta'sir qildi. "Musofir bo'lmaguncha musulmon bo'lmaysan" degan hikmatni o'zlarida aks etdilar.

Shu bilan birga, mehnat migrantlarining 38%ini oilaviy (er-xotin) munosabatlariga salbiy ta'sir qilgan. Yosh oilalarning 41% ajralish bilan tugagan. Ajralish sabablari ichida asosiylarini qaynona-kelin munosabatlari, vafo-sizlik va jinsiy kasalliklar tashkil etgan. Jinsiy kasalliklarni aksariyat holda mehnat migrantlari migratsiyadan olib kelgan va o'zi bilmagan holda ayoliga yuqtirgan.

Mehnat migrantlarining O'zbekistonda ona tomonidan tarbiyalanayotgan bolalarda, otasi migrant bo'lmagan oilalardan farqli ravishda, quyidagilar nisbatan ko'proq kuzatiladi:

- bolaning psixofizik rivojlanishida ortda qolishi;
- nutqini kechroq rivojlanishi;
- tafakkur rivojlanishini yoshiga nisbatan kechikishi;
- maktab ta'limida ayrim o'quv fanlaridan qoniqarsiz baholarga o'qishi;
- ijtimoiy faollikni yetishmasligi;
- autizm, PRS, aqli zaiflik tashxislarini ota-onasi migrant bo'lmagan oilalarga nisbatan 2 barobar ko'pligi.

Bunday holatlarning shakllanishida bolaning oiladagi emotsional muhiti muhim ahamiyat kasb etadi. Ayniqsa, erta bolalik davrida ota mehri, ota nazorati va oiladagi to'liq psixologik muhitning yetishmasligi bolaning shaxs sifatida shakllanishiga ma'lum darajada ta'sir ko'rsatadi. Psixologik tadqiqotlarda ota-onadan uzoq muddat ajralib yashash bolada xavotirlilik, ichki ruhiy zo'riqish, ijtimoiy moslashuvning qiyinlashuvi hamda o'z-o'ziga ishonch pasayishiga sabab bo'lishi ta'kidlangan.

Shuningdek, mehnat migratsiyasi sharoitida tarbiyalanayotgan ayrim bolalarda emotsional defitsit holatlari kuzatilib, bu holat ularning tengdoshlari bilan munosabatiga ham ta'sir qilishi mumkin. Xususan, ba'zi bolalarda agressivlik, injqlik, muloqotdan chetlanish yoki, aksincha, ortiqcha ta'sirchanlik kabi holatlar namoyon bo'ladi. Maktab psixologlari kuzatuvlariga ko'ra, ota-ona mehridan nisbatan uzoq bo'lgan bolalarda ta'lim motivatsiyasining pasayishi va diqqatni jamlash qiyinchiliklari ham nisbatan ko'proq uchraydi.

Yuqorida o'z ifodasini topgan og'ishishlar, bizning fikrimizcha, faqat otasi mehnat migratsiyada ekanligidan deb bo'lmaydi.

Bularning asosida turli o'zga nasliy, prenatal, perinatal, postnatal omil hamda sabablar bo'lishi muqarrar. Ammo shu bilan birga, mehnat migrantlarni salomatligiga hamda ularni avlodini davom ettiruvchi farzandlarini sog'-omon bo'lib, sog'lom avlod davom ettirish choralarini ko'rishimiz zarur, deb hisoblaymiz. Bu esa mehnat migrantlariga bo'lgan diqqat-e'tibor va ularni davomchilari - farzandlar salomat bo'lishlarini ta'minlash yo'lidagi harakatdir.

Migratsiya zamonaviy jamiyatda oila hayotining ijtimoiy-psixologik tuzilishiga ta'sir ko'rsatuvchi murakkab jarayonlardan biri hisoblanadi. Oilaning bir hududdan boshqa hududga ko'chishi, yashash muhitining o'zgarishi, ijtimoiy munosabatlar tizimining qayta shakllanishi va yangi madaniy muhitga moslashish zarurati, avvalo, bolaning psixologik holatida muayyan o'zgarishlarni yuzaga keltirishi mumkin. Shu nuqtayi nazaridan, migrant oilalarda tarbiyalanayotgan bola psixikasini o'rganish nafaqat bola psixologiyasi, balki oila psixologiyasi, ijtimoiy psixologiya va rivojlanish psixologiyasining kesishuvida shakllanadigan dolzarb nazariy yo'nalishdir.

Bola psixikasi tashqi muhit bilan uzluksiz o'zaro ta'sirda rivojlanadi. Oila esa bolaning dastlabki ijtimoiy-psixologik muhiti sifatida uning emotsional barqarorligi, xavfsizlik hissi, o'zini anglashi va ijtimoiy munosabatlarni qabul qilishida muhim o'rin tutadi. Migratsiya jarayoni ushbu muhitning barqarorligiga ta'sir qilganida, bolada psixologik qayta moslashuv jarayoni boshlanadi. Psixologik qayta moslashuv - bolaning o'zgargan ijtimoiy, madaniy va emotsional sharoitlarga mos ravishda ichki psixologik mexanizmlarini qayta tashkil etish jarayonidir.

Migratsiyaning bola psixikasiga ta'sirini tushuntirishda adaptiv zo'riqish tushunchasi muhim ahamiyatga ega. Adaptiv zo'riqish bola uchun yangi muhitga moslashish jarayonida paydo bo'ladigan ichki psixologik bosimni ifodalaydi. Yangi muhit, notanish ijtimoiy munosabatlar, kundalik tartibning o'zgarishi va oilaviy rollarning qayta taqsimlanishi boladan qo'shimcha psixologik resurs talab qilishi mumkin. Agar bolaning ichki resurslari va tashqi qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari yetarli bo'lsa, ushbu jarayon shaxsiy rivojlanishni rag'batlantiruvchi omilga aylanishi mumkin. Aks holda esa emotsional beqarorlik, xavotir va ijtimoiy tortinish kabi holatlar kuchayishi ehtimoli mavjud.

Migrant oilalarda bola psixikasiga ta'sir qiluvchi muhim omillardan biri emotsional uzluksizlikdir. Emotsional uzluksizlik bolaning hayotida muhim shaxslar bilan munosabatlarning nisbatan barqaror saqlanishi, mehr, e'tibor va psixologik qo'llab-quvvatlashning davomiyligini anglatadi. Bolaning yashash joyi o'zgarishiga qaramasdan, oilaviy munosabatlarda emotsional barqarorlik saqlanishi uning psixologik xavfsizligini ta'minlovchi muhim mexanizm hisoblanadi.

Shu bilan birga, migratsiya jarayonida oilaviy psixologik mikromuhitning ahamiyati ortadi. Oilaviy psixologik mikromuhit deganda oila a'zolari o'rtasidagi emotsional munosabatlar, muloqot uslubi, o'zaro ishonch, qo'llab-quvvatlash va nizolarni hal qilish xususiyatlarining umumiy tizimi tushuniladi. Mazkur mikromuhit qanchalik barqaror bo'lsa, bolaning tashqi o'zgarishlarga nisbatan psixologik moslashuvi ham shunchalik konstruktiv kechishi mumkin.

Migratsiya bolaning identifikatsiya jarayoniga ham ta'sir ko'rsatishi mumkin. Identifikatsiya - shaxsning o'zini muayyan oilaviy, ijtimoiy va madaniy munosabatlar tizimi bilan bog'lab anglashi jarayonidir. Bolaning yashash muhiti o'zgarishi natijasida uning "Men kimman?", "Men qaysi muhitga mansubman?" kabi ichki psixologik savollari dolzarblashishi mumkin. Shu asosda multikontekstual identiklik tushunchasini qo'llash mumkin. Bu tushuncha shaxsning bir vaqtning o'zida bir nechta ijtimoiy va madaniy kontekstlarni o'z shaxsiy "Men" tizimida uyg'unlashtirish qobiliyatini anglatadi.

Bolaning yangi muhitga moslashuvida psixologik tayanch nuqtasi ham muhim hisoblanadi. Psixologik tayanch nuqtasi - bola uchun xavfsizlik, barqarorlik va emotsional ishonchni ta'minlaydigan shaxs, munosabat yoki odatiy ijtimoiy muhitdir. Oila a'zolarining mehr-e'tibori, barqaror muloqot va tushunishga asoslangan munosabatlar bolada shunday tayanch nuqtasini shakllantirishi mumkin.

Migratsiya sharoitida bolaning ichki psixologik resurslari ham qayta tashkil topadi. Bu jarayonni psixologik resurs mobilizatsiyasi deb atash mumkin. Psixologik resurs mobilizatsiyasi - yangi va murakkab sharoitlarga moslashish uchun bolaning diqqat, iroda, emotsional nazorat, muloqot va muammoni hal qilish qobiliyatlaridan faol foydalanish jarayonidir. Bunday resurslarning shakllanishi bolaning mustaqilligi va moslashuvchanligini oshirishi mumkin.

Migrant oilalarda bola psixikasiga ta'sir etuvchi yana bir nazariy jihat - avlodlararo psixologik transmisiyadir. Bu tushuncha ota-onalarning yoki katta avlodning emotsional holatlari, qo'rquvlari, munosabat uslublari va hayotiy tajribalarining bilvosita ravishda bolaning psixologik holatiga o'tishi jarayonini ifodalaydi. Ota-onaning migratsiya bilan bog'liq ichki xavotiri, noaniqlikni his qilishi yoki ijtimoiy bosimni qabul qilishi oilaviy muloqot orqali bolaning emotsional tajribasiga ta'sir qilishi mumkin.

Shu nuqtayi nazardan, migratsiyaning bola psixikasiga ta'sirini faqat salbiy hodisa sifatida baholash bir tomonlama yondashuv hisoblanadi. Migratsiya jarayoni ayrim hollarda bolaning psixologik plastikligini, ya'ni yangi sharoitlarga moslashish, tajriba asosida psixologik strategiyalarni o'zgartirish va yangi ijtimoiy munosabatlarni o'zlashtirish qobiliyatini rivojlantirishi mumkin. Demak, bir xil tashqi sharoit turli bolalar psixikasida turlicha natija berishi mumkin.

Umuman olganda, migrant oilalarning bola psixikasiga ta'siri ko'p omilli va dinamik psixologik jarayon sifatida qaralishi lozim. Ushbu jarayonda oilaviy munosabatlarning barqarorligi, emotsional uzluksizlik, psixologik tayanch nuqtalari, identifikatsiya xususiyatlari, adaptiv zo'riqish darajasi va shaxsiy psixologik resurslar o'zaro bog'liq holda namoyon bo'ladi. Shu sababli migratsiya sharoitida bola psixikasini nazariy jihatdan tushuntirishda "muammo" yoki "xavf" modeli bilan cheklanib qolmasdan, moslashuv, psixologik plastiklik, resurs mobilizatsiyasi va multikontekstual rivojlanish kabi tushunchalarga ham tayanish zarur.

Shunday qilib, migrant oila muhiti bola psixikasi uchun bir vaqtning o'zida ham psixologik sinov, ham yangi moslashuv imkoniyati bo'lishi mumkin. Bunda asosiy ahamiyat tashqi muhitning o'zgarishidan ko'ra, bolaning ushbu o'zgarishni qanday qabul qilishi, oilaviy munosabatlarda qanday emotsional tayanchga ega bo'lishi va o'z psixologik resurslarini qanday safarbar qilishiga bog'liq bo'ladi. Mazkur yondashuv migratsiya va bola psixikasi o'rtasidagi munosabatni kompleks, tizimli va zamonaviy psixologik konsepsiyalar asosida talqin qilish imkonini beradi.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Xulosa qilib aytganda, ota-onalarni mehnat migratsiyasida bo'lishi va ularni farzandlar salomatligiga ta'siri alohida ilmiy-tadqiqot mavzusi sifatida o'rganishni talab qiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Андреева Г. М. Социальная психология: учебник для высших учебных заведений. - М.: Аспект Пресс, 2001.
2. Выготский Л. С. Психология развития ребенка. - М.: Смысл; Эксмо, 2004.
3. Мухина В. С. Возрастная психология: феноменология развития, детство, отрочество. - М.: Академия, 2006.
4. Реан А. А., Коломинский Я. Л. Социальная педагогическая психология. - СПб.: Питер, 2000.
5. Ғозиев Э. Ғ. Умумий психология. - Тошкент: Ўзбекистон файласуфлари миллий жамияти, 2010.

-
- 13.00.00 Pedagogika fanlari
 - 13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
 - 13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
 - 13.00.03 Maxsus pedagogika
 - 13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohaları va bosqichlari bo'yicha)
 - 13.00.07 Ta'limda menejment
 - 13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
 - 13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
 - 07.00.00 Tarix fanlari
 - 19.00.00 Psixologiya fanlari
 - 01.00.00 Fizika-matematika fanlari
 - 02.00.00 Kimyo fanlari
 - 03.00.00 Biologiya fanlari
 - 09.00.00 Falsafa fanlari
 - 10.00.00 Filologiya fanlari
 - 11.00.00 Geografiya fanlari

AKTABGACHA VA AKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov

Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov

Musahhih: Alibek Zokirov

Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №9(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C-5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.